DE ZEKERE VERWACHTING DES CHRISTENS.

LEERREDE

OVER

2 Cor. V: 1,

VAN

H. VAN GRIETHUIJSEN,

Predikant te IJLST.

Te SNEEK, bij
F. HOLTKAMP.
1849.

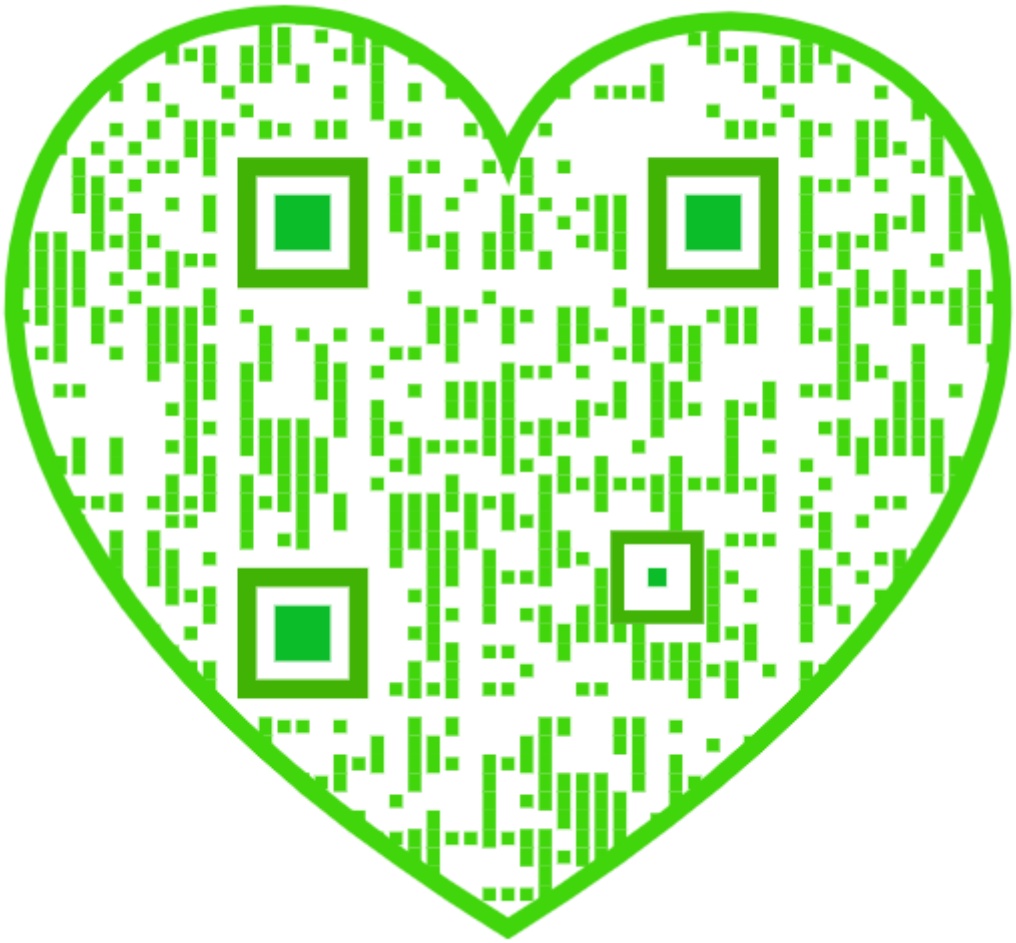

DE ZEKERE VERWACHTING

DES CHRISTENS.

Wat onderscheid onder ons met betrekking tot den leeftijd, dien wij bereikt hebben, M. H.! Hier hebben hoogen van jaren, bevenden van ouderdom, plaats genomen, nevens mannen en jongelingen in de kracht en in den bloei huns levens. Hoe onderscheiden echter uw leeftijd zij, voor u allen, zonder onderscheid, is en blijft eene zaak van gelijk en alles overwegend belang, eene zaak, die ons te zamen uitsluitend behoort ter harte te gaan, en waaromtrent wij dan ook geroepen worden met de meeste zorg te verkeeren. Zij is: *uwe en mijne voorbereiding voor de ure waarin de Heer komen zal.*

Hoe veelmalen is het gebleken, dat de verwachting van jeugdigen op eenen langen leeftijd werd afgesneden! Of zijn er ook hier geene weduwen, die, als de weduwe te Naïn, de lijkbaar van eenen veelbelovenden zoon naar het graf volgden? Of zijn er hier geene zusters, die, gelijk de zusters te Bethanië, eenen geliefden broeder, weggenomen in den mannelijken leeftijd, betreuren? De jongeling denkt man, de man grijsaard te worden, zelfs de hoogbejaarde rekent op eene toevoeging nog van jaren en dagen — niet *altijd* werd die gedachte verijdeld, maar toch zoo duizendmalen, dat ze immer eene zeer gewaagde gedachte is en blijft.

Indien er een tijd geweest is, waarin wij de verwachting op hoogen ouderdom als uiterst gewaagd ons moeten voorstellen, en daarom als dwaas en verderfelijk moeten tegenstaan, dan zijn het de dagen, die wij beleven. Op het onverwachtst toch (van alle

zijden komt de treurige mare tot ons (*) treedt de dood in onze woningen binnen, om in één oogenblik des tijds het sterkste gestel te sloopen — Indien er één tijd geweest is, waarin het woord: »bereidt uw huis, want gij zult sterven," met nadruk moet worden uitgesproken, het is deze tijd, waarin tusschen ons en den dood naauwelijks ééne schrede is. — Wat is dus noodig, wanneer zulk een uur van dringend gevaar geslagen heeft? wanneer de tijd tusschen gezond zijn en sterven zoo kort geworden is, dat het den leeraar naauwelijks vergund wordt het: »ontferm u Heere," bij en voor den stervenden te ontboezemen. Wat is dus noodig? wat anders, dan u en mij te vragen: »zijt gij bereid? ja maar ook u den weg aan te wijzen, langs welken de arme zondaar bereid kan worden om met kalmte en met verwachting op eene heilvolle eeuwigheid de komst des Heeren te verbeiden. Dat wenschen wij in dit uur van onze Godsdienstige zamenkomst te doen. De Heere gebiede er zijnen zegen over — en schenke ons den Heiligen Geest.

TEKST: 2 COR. V: 1.

«*Want wij weten, dat, zoo ons aardsche*
«*huis dezes tabernakels gebroken wordt,*
«*wij een gebouw van God hebben, een*
«*huis niet met handen gemaakt,* [*maar*]
«*eeuwig, in de hemelen.*"

Met de bediening, welke aan Paulus, sedert zijne bekeering, was toevertrouwd, mag wel geene andere, hoe voortreffelijk ook, vergeleken worden. Hoe lieffelijk toch zijn de voeten dergenen die den vrede verkondigen (Rom. X: 15). Als gezant van Christus was het woord der verzoening in hem gelegd, en de

(*) Deze leerrede werd uitgesproken, toen de vreesselijke ziekte, welke in ons vaderland zoo vele slagtoffers gemaakt heeft, zich ook in Friesland had geopenbaard.

bediening der verzoening hem gegeven, ten einde vrede te verkondigen, dien, die nabij en die verre waren — vrede door het bloed des kruises.

En toch, kent gij een' taak M. H.! met welks uitvoering zoo vele zwarigheden en opofferingen verbonden waren? Het woord, dat eenmaal de Heer tot Ananias te Damascus gesproken heeft, Paulus betreffende: (Hand. IX: 16) »Ik zal hem toonen, hoe veel hij lijden moet om mijnen naam," dat woord, hoe is het vervuld geworden? Daarvan moeten wij ons overtuigd houden, het zij wij hem hooren zeggen: »Indien wij in dit leven op Christus zijn hopende, dan zijn wij de ellendigste van alle menschen," het zij gij leest, wat hij in het hoofddeel, dat ons tekstshoofddeel onmiddelijk voorafgaat, schrijft, vooral van vs. 8—11. — Doch door hoe veel moeite en smart zijne loopbaan hier ook gekenmerkt werd, ondervond hij echter in en onder alles de kracht van zijnen Heer hem toegezegd in zijne zwakheid — ondervond hij de genade van zijnen Heer hem beloofd als genoeg, tot alles genoeg, zoodat hij niet vertraagde, ja meer dan overwinnaar was. Daarom noemde hij de verdrukking, hoe zwaar ook in zich zelve en hoezeer hij ze diep gevoelde, eene ligte verdrukking, en niet alleen was zij hem daarom ligt, omdat Hij in de kracht van zijnen Heer deelde, maar ook, omdat zijn oog gerigt was op den eindpaal van zijne loopbaan, welken hij vroeger of later zeker bereiken zou. Eenmaal kwam de laatste dag, eenmaal sloeg toch het laatste uur, en dan — en dan — sterven? Ja, T.! sterven. Maar bij de gedachte des doods, verhief zich, wat nog mogt neêrgebogen zijn bij den man, dien de Heer met zoo vele en groote genadegaven bedeeld had, en het is ons als hooren wij den toon des triumfs door hem aanslaan, als hij zegt: *„wij weten, dat zoo ons aardsche huis dezes tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig, in de hemelen."* Wanneer wij dit woord aandachtig nalezen, dan blijkt het ons dat

I. de Apostel een onderwerp behandelt, voor ons allen eene waarheid bevattende, in dezen tijd, met nadruk te verkondigen.
II. Hij spreekt van verwachtingen voor ons allen evenzeer begeerlijk.
III. Hij heeft eenen vasten grond voor die verwachtingen, welke ook wij moeten deelachtig zijn, zullen wij niet eene onherstelbare en tevens de smartelijkste teleurstelling ondervinden.

I.

Wanneer wij den Apostel hooren spreken van het breken van het aardsche huis zijns tabernakels, dan houde ik mij overtuigd, dat niemand uwer eenige verklaring noodig heeft van datgene wat Paulus zich zelven en zijne medechristenen onder dit beeld voor de aandacht stelt. Hetzelfde wat hij elders (Filip. I: 23) *ontbonden te worden* en den tijd *zijner ontbinding* noemt (2 Tim. IV: 6). Hetzelfde wat hij ook ronduit ergens *sterven* heet, dat stelt hij zich en den Corinthiërs voor. Doch *het beeld*, waaronder hij het sterven afmaalt, verdient wel zeer onze opmerkzaamheid. Hij schetst dien gewigtigen stond als *eene breking van het aardsche huis zijns tabernakels.* Die breking of sloping bepaalt zich alleen tot het ligchaam — dit toch is het aardsche huis zijns tabernakels. Het ligchaam is hem tot eene woning, waarin hij zoo lang woont, totdat de ure der sloping geslagen heeft. In vs. 8 en 9 noemt hij dan ook zijn verblijf op aarde, een *inwonen in het ligchaam.* Doch wie gevoelt niet, hoe de Apostel juist hierdoor zijne overtuiging uispreekt, dat er bij hem niet de minste twijfel bestaat aan zijn voortdurend bestaan, nadat zijn ligchaam zal zijn afgebroken; wie hoort hem hier niet luide de onsterfelijkheid prediken. Zoo weinig toch de bewoner van een huis ophoudt te leven, omdat het huis hetwelk hij bewoont bouwvallig is en gesloopt wordt, zoo weinig zou hij ophouden te bestaan, als het aardsche huis zijns taber-

nakels was neergeworpen. Maar hoe juist is ook het beeld door hem gekozen geschikt, om ons van het ligchaam eene juiste voorstelling te geven. Het is eene tabernakel — eene tent — een aardsch huis, eene woonplaats voor deze aarde voor *zoo lang* hem gegeven, als hij *hier* moest verblijven.

Vertegenwoordigt u, M. H.! het herderlijk leven der Aartsvaders. Ziet, hoe zij van de eene vruchtbaren streek met hun vee naar de andere trekken; hoe spoedig is de tent opgeslagen, maar nog spoediger afgebroken en opgeladen om vervoerd te worden. Het is het werk van een oogenblik. Zoo onvast, zoo spoedig daargesteld, zoo spoedig afgebroken, op de lijkbaar neergelegd, in het graf bijgezet, is het menschelijk ligchaam.

Indien er eene waarheid is, welke gereedelijk wordt toegestemd, het is deze waarheid. Nog is het lied in onzer aller mond, zoo even aangeheven: »gelijk het gras is ons kortstondig leven." Nog is de taal van Moses ook onze taal: »snel worden wij afgesneden en wij vliegen daar heen." Het vijfde hoofddeel van het eerste Bijbelboek heeft tot opschrift M. H.! «Dit is het boek van Adamsgeslacht" en van ieder van dat geslacht staat er geschreven: «en hij stierf" en tot heden is het: «en hij stierf." Voorzeker, het is den mensch eenmaal gezet te sterven.

Door de zonde is de dood in de wereld gekomen, ook de natuurlijke dood — de verbreking des ligchaams, de scheiding der ziel van het ligchaam. Sedert de mensch van God afviel om zelf God te worden — sedert hij het oor leende aan den leugengeest, die sprak: «gij zult als God zijn," heeft hij zich *den dood* in de armen geworpen. Geestelijk stierf hij, maar ook eene mate der dagen en jaren werd gesteld aan zijn natuurlijk leven, welke hij niet overschrijden zal. O zonde! wat tal van jammeren hebt gij uitgegoten over het menschelijk geslacht, wat harten zijn er verscheurd, wat tranen geweend, wat angsten gevoeld! En wie zal de menigte der wegen opnoemen, leidende tot den dood,

de een al smartelijker, haastiger, vreesselijker dan de ander.

Ik zeide zoo even M. H.! dat ik rekende op uwe toestemming, dat het menschelijk aanzijn op aarde te vergelijken is, met een spoedig opgeslagen en nog spoediger afgebroken tabernakel. Ik reken er tevens op, dat gij het eens zijt over de *onzekerheid* wat den tijd betreft, wanneer deze afbreking zal plaats hebben; wij zijn niet van éénen dag zeker, dit oogenblik is alleen het onze, over geen uur in de toekomst kunnen wij beschikken. Doch waarop ik niet reken, althans niet bij allen, is dat wij het gebed van Moses in het hart en op de lippen hebben: «Heere, leer mij mijne dagen tellen, opdat ik een wijs hart bekome!" Het is veeleer eene stemming, waarvan wij ons metterdaad zoo spoedig mogelijk zoeken af te maken. Wij haasten ons *ja* te zeggen, om er slechts niet langer bij opgehouden te worden. Dien stond, zoo zeker, zoo onvermijdelijk willen wij liefst voor ons zelven verbergen, en dringt de gedachte zich onwillekeurig aan ons op, wij werpen ons in den stroom der bezigheden, de genietingen en de verstrooijingen, welke de wereld zoo rijkelijk aanbiedt, om elke voorstelling er van te verdrijven, om er niet aan te denken. Maar juist daarom M. H.! gevoelt de dienaar der waarheid te meer zijne verpligting, om, waar hij is en waar hij kan, de waarheid, ofschoon duizendmaal reeds uitgesproken, te herhalen: «het aardsche huis van uwe tabernakel zal gebroken worden, mensch! gij zult sterven." En dat te meer in den tijd, waarin wij leven; nu, nu worden wij van alle zijden ernstig toegeroepen, het uur is gekomen, dat gij voor den Regterstoel van Christus zult geopenbaard worden. Ik behoef u immers niet te onderhouden aangaande de dingen die geschieden en welke het onderwerp aller gesprekken zijn. Ik spreek mijne overtuiging vrij uit. De Heer is op de wolken gekomen, en zijne oordeelen zijn op de aarde. Hij heeft zijnen slaanden Engel onder ons gezonden. En ofschoon

wij het tot verheerlijking der lankmoedigheid Gods belijden, dat zijne slagen spaarzaam zijn, en de roede tot op dit oogenblik toe, nog niet in groote gestrengheid ons treft, wat zal echter gebeuren? Het boek der toekomst, is het niet voor ons gesloten? (*) Hij alleen, die tot den ongelukkigen staat van onverschilligheid gevallen is, zet zich over alles henen. Maar, zoo ver is het toch, God verhoede het, met ons niet gekomen, dat wij bij zulke gebeurtenissen ongevoelig zouden kunnen blijven. God kan behoeden, en op zijn magtwoord: «tot hiertoe en niet verder," moet ook de doodsëngel, die ons vaderland rondwaart, wijken. O! dat wij roepen tot den Almagtige, dat Hij ons spare; doch bedenkt, bedenkt, dat deze nacht de nacht kan zijn, waarin de dood aan uwe deur klopt, en wat deur kan voor hem, als hij komt, gesloten blijven. Misschien slaat binnen weinig tijds de ure dat hij verschijnt aan uwe legerstede, en zal hij op uw woord, op uwe bede wijken? Misschien zijt gij dezen nacht, na eenen vreesselijken kamp, overgebragt in de eeuwigheid, en dáár de Regterstoel van Christus... dáár het oordeel... dáár twee wegen, de eene naar de plaatse der duisternis, waar weening zijn zal en knarsinge der tanden, de ander naar de plaatse, waar vrede en vreugde is voor het aangezigte Gods tot in eeuwigheid! T.! welke zijn uwe vooruitzigten, welke uwe verwachtingen? Keeren wij bij deze vraag terug tot den Apostel zelven, hooren wij van hem, *welke zijne verwachtingen waren, en dragen wij u deze voor als voor ons allen zeer begeerlijk.*

II.

«Wij weten," zegt hij, «dat, zoo ons aardsche huis dezes tabernakels gebroken wordt, wij een ge-

(*) Sedert heeft de vreesselijke ziekte voortgangen in ons gewest gemaakt.

bouw van God hebben, een huis, niet met handen gemaakt, maar eeuwig, in de Hemelen. Gij bemerkt, Paulus houdt het beeld van een huis vol, in plaats van tabernakel is het een gebouw van God. Tegen over verbreking staat, niet met handen gemaakt, dat niet meer kan verbroken worden, eeuwig. Tegen over aarde, staat de Hemel. Wij wagen ons niet aan eene beschrijving van hetgeen zich aan den geest des Apostels vertegenwoordigde, toen hij deze verwachting ter neder schreef. Hij, de hoog begenadigde, die eenmaal opgetrokken is geweest tot in den derden Hemel, opgetrokken tot in het paradijs, en gehoord heeft onuitsprekelijke woorden, die het eenen mensch niet geoorloofd is te spreken, wat zullen wij zeggen van de voorstelling, die hij zich vormde, toen hij aldus zijne verwachting omschreef. Hoe hem zelf alle menschelijke woorden te kort schieten, om deze heerlijke verwisseling te beschrijven, zien wij in de opeenstapeling van woorden, de een steeds sterker dan de ander in vs. 17 van het voorgaand Hoofdd. «want onze ligte verdrukking die hier haast voorbij gaat, werkt ons een gansch zeer uitnemend eeuwig gewigt der heerlijkheid."

Nergens in de H. Schrift wordt ons, M. H.! de heerlijkheid der zaligen anders dan onder beelden beschreven, welke bij ons de hoogste, de uitnemendste gedachten opwekken, als van eene zaligheid, welke hier nooit in een menschelijk hart is opgeklommen. Zeer zeker zulke verwachtingen te kunnen koesteren voor de toekomst is begeerlijk om de *heilvolle zaken* die dan geschonken en genoten zullen worden, een toekomst toch, waar rouw door vreugde, smart door blijdschap zal vervangen worden, waar voor oneere, eere, voor zonde, heerlijkheid, voor strijd, overwinning, voor gebrek, overvloed, voor de aarde, de Hemel ons ten deel zal vallen, en dat volkomen, en dat altoos en eeuwig! M. H.! stemt gij niet toe, dat zulke verwachtingen te mogen koesteren, reeds op zich zelve uiterst begeerlijk is? En

evenwel, behalve om de toekomstige hemelsche goederen zelve, is het zeer begeerlijk zulk eene verwachting te kunnen koesteren, nam. om de *weldadige uitwerkingen* en *den heilvollen invloed,* welke ons alreede *hier* er van te beurt vallen. Wij spraken boven van het moeitevol leven des Apostels; — zoo toch iemand een doorn in het vleesch had, had hij er eenen, zoo iemand veel en zwaar te lijden had, was hij het. Maar ziet, van dit alles spreekt hij als van eene ligte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat; ei, wat was het toen, dat onder anderen, hem, hetgeen naamloos zwaar op zich zelven was, zoo ligt maakte? alleen de bewustheid, dat het haast voorbij ging, dat het niet lang zoo zou blijven. Ja, T.! maar ook, het uitzigt op de kroone der regtvaardigheid, welke aan het einde van zijnen loopbaan was opgehangen; — de vaste overtuiging, welke hem vervulde, «weldra ben ik hier boven," verzachtte de smart, goot balsem in elke wonde, welke hem geslagen wierd, en deed hem staan fier met het hoofd om hoog, waar anderen neergebogen zouden wééklagen. Gij kent den ijver van Paulus, een ijver, welke tot zijn' jongsten snik niet verkoelde, en dit onder zoo veel tegenstand, die, (wij zouden het haast zeggen,) zijn ijver moest verminderen, zoo nog niet doen ophouden. Zegt mij, hoe bleef hij dien onverminderd, ja gedurig vermeerderd behouden? gewis T.! wij schrijven het toe aan de genade des Heeren, die Zijnen Heiligen Geest hem overvloedig geschonken had; maar sluiten wij daarom niet uit, hetgeen hij zelf mede als oorzaak opgeeft, hetwelk gij leest van vs. 14—16 van het voorgaand Hfd., daar schrijft hij zijn *niet vertragen* in zijnen zoo moeijelijken loopbaan, wel degelijk toe daaraan, dat hij wist, dat hij, die den Heer Jesus opgewekt heeft, ook hem door Jesus opwekken en dáár daarboven stellen zou. Was er een gevaar, waarvoor hij terug diensde, wanneer zijn Heer en zijne roeping hem gebood, hetzelve te gemoet te gaan? Een Propheet Agabus mogt hem waarschuwende zeggen: «te Jeru-

salem zullen de Joden u binden en in de handen der Heidenen overleveren," zijne vrienden, hem zoo dier en waard, mogen met tranen hem smeeken, Hij zou dat gevaar niet tegemoet ijlen, maar ontwijken, wat was het T.! dat toen in die ure zijn' moed deed stand houden, wat was het, dat hem toen de altijd gedenkwaardige woorden deed ontboezemen: «wat doet gij, dat gij weent en mijn hart week maakt; want ik ben bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven te Jerusalem voor den naam van den Heer Jesus;" wat was het? gij vindt de oplossing in vs. 8 en 9, «Maar wij hebben *goeden moed* en hebben meer behagen om uit het ligchaam uit te wonen en bij den Heer in te wonen." Het was de verwachting, welke hij koesterde op dat gebouw van God, niet met handen gemaakt, maar eeuwig, in den Hemel." Wat dunkt U, M. H.! zijn die vooruitzigten, betreffende de eeuwigheid, door hem gekoesterd, niet uiterst begeerig voor ons allen, waarvan wij de uitwerkingen zoo weldadig aanschouwen, waardoor de zwaarste verdrukking anders, ligt, de moeijelijkste arbeid met ijver en naauwgezetheid verrigt, en zelfs het bangste gevaar, wordt te gemoet gegaan, als roeping en pligt zulks vordert?

Doch verwijlen wij nog één oogenblik hierbij. Niet aan allen is hetzelfde lijden als den Apostel beschoren, niet aan allen dezelfde arbeid opgelegd, niet allen behoeven evenveel moedbetoon. — Velen, ja allen, die hier tegenwoordig zijn, mogen smart en zwaren arbeid en velerlei gevaar ondervinden — weinigen, welligt niet één staat in dezen met Paulus gelijk. Het is zoo, naar Gods vrijmagtig welbehagen is de lotsbedeeling voor onderscheidenen onderscheiden, en de moeite en arbeid van dezen, hoe veel pijnlijker en zwaarder is zij dan van genen; doch hoe dit zij, ééne en dezelfde zaak komt ons allen over, en zal ons zonder onderscheid allen treffen, wie wij zijn, bedelaar of rijk, gering of magtig, geleerd of ongeleerd, vroom of onbekeerd in deze wereld, — wij hebben er straks melding van

gemaakt; het aardsche huis dezes tabernakels wordt gebroken, wij zullen ophouden hier te leven. Zeker dan als die ure dáár is, komt het er op aan! als de smarten des doods ons aangrijpen, en het ligchaam voor goed afgebroken wordt, om in de groeve der vertering te worden nedergelaten, dan ja, ontveinsen wij het elkander niet, is het een gewigtig, het gewigtigste oogenblik, wij staan dan aan de grenspaal van dit leven, hetwelk achter ons ligt, en de eeuwigheid vóór ons. Maar ziet, M. H.! wat uitwerking de verwachting en de uitzigten van den Apostel in dien stond op hem uitoefenden. Hij is te Rome gevangen, niets anders durft hij zich voorstellen, dan dat hij met zijn bloed getuigen moest voor den naam des Heeren. Het scheen geschapen dat hij den dood des martelaars ondergaan zou; en nu, wat is bij dit gezigt, waar de beproefste vriend op aarde geen hulp kan geven, waar al wat in de wereld is ons ontzinkt, wat is bij dat gezigt zijn woord? «Het leven is mij Christus, het sterven mij gewin. Ik heb den strijd gestreden, ik heb het geloof behouden, voorts is mij weggelegd de kroon der regtvaardigheid." Dit is het zegelied bij het gezigt van zulk een' dood.

Heb ik te weinig gezegd, M. H.! dat de verwachtingen, die Paulus voedde, voor ons allen zonder onderscheid zeer begeerlijk zijn. Overal waar die verwachtingen op de Hemelsche heerlijkheid wel gegrond zijn, waar zij leven en werken in het gemoed, dáár moge dezen nacht de Engel des doods naderen, zij het, om onder zware smarten, het lijf af te breken; dáár zal moed zijn en kracht om te sterven, dáár zullen twee smeekingen op de lippen zijn uitgestort: »God, wees mij zondaar genadig!" en: »Heere Jesus, in Uwe handen beveel ik mijnen geest!" dáár zullen beiden zamensmelten en zich oplossen in dit woord: »Gode zij dank, Die ons de overwinning geeft door Jesus Christus onzen Heer."

III.

Welgegronde verwachting, daarvan is sprake. Ieder gevoelt het dat eene verwachting *zonder grond ijdel* is. — Wij willen daarom *dien* onderzoeken, op welken Paulus de zijne bouwde, *welken ook wij moeten deelachtig zijn, zullen wij niet eene onherstelbare en tevens de smartelijkste teleurstelling ondervinden.*

Wij weten, zoo spreekt de Apostel, dat wij een gebouw van God hebben, een huis, niet met handen gemaakt, maar eeuwig, in de hemelen. Dit is niet de toon der wijfeling, der onzekerheid, maar der vastheid, van eene ongeschokte en onschokbare overtuiging; *wij weten*, zoo is de taal van den man, die in de volle bewustheid verkeert, dat hij niet dwaalt, — T.! wij worden genoopt onderzoek te doen naar den grond, waarop hij zijne vooruitzigten bouwde, zoo stellig, zoo zeker. Wij gevoelen 't, het is eene zaak van het uiterst gewigt — gelijk immers staat het met eene aanwijzing betreffende den weg langs welken het een' arm zondaar gebeuren kan in te gaan in het koningrijk der Hemelen. — Ik heb U eerst eene vraag te doen: kent gij God, kent gij U zelve, kent gij Zijne geboden? Wat het eerste betreft, hoe weinig wij ook ervaren zijn mogen in de kennisse Gods, niemand uwer kan of durft zich in God voorstellen, eenen onheiligen, eenen onregtvaardigen, eenen onwaarachtigen, eenen liefdeloozen. Gij wordt gedrongen, ook dan wanneer gij liefst niet anders zoudt willen zeggen, als God is barmhartig, tevens te zeggen: »zou de Regter der gansche aarde geen regt doen?" Al zoudt gij liefst alleen bij uitsluiting van al de andere deugden Gods, op de lippen nemen: «God is liefde," gij zoudt ook moeten belijden: «Regt en geregtigheid zijn de vastigheid van Zijn' troon," en uitroepen: «o heilig en almagtig Heerscher!" Voorwaar, T.! God haat de zonde, Hij kan Zijnen Hemel niet tot eene woonplaats der zonde maken. Kent gij Gods wet, Zijne geboden aan U en mij, aan ons al-

len gegeven, waarvan het laatste woord is: «gij zult niet begeeren," welker inhoud zich oplost in liefde tot God bovenal, en dat altijd, en dat overal, en dat volkomen, terwijl de stem des Almagtigen luide en dreigend zich laat hooren: die niet doet wat er is geschreven in het boek der wet is vervloekt. Kent gij U zelven T.! wie gij zijt voor dien God, overeenkomstig Zijn' wil, bij het licht dat Zijn gebod op U werpt? Ik bid U, rekent die vragen niet onnoodig, zij staan in onafscheidelijk verband met de vraag, welke op te lossen is: *welke was de grond waarop Paulus zijne heerlijke verwachting bouwde?* Dat wij hem zelven hooren. Vernemen wij zijne gedachten over het een en ander. — Groot is het verschil tusschen vroeger en later. Hij heeft een' tijd gekend, dat hij zich regtvaardig voor God oordeelde — naar de wet onberispelijk — hij verwachte een Hemel op zijne deugd, het kwam bij hem niet op een oogenblik daaraan te twijfelen. T.! het was de tijd zijner droeve onwetendheid — bij al zijne wetenschap — het was de tijd zijner blindheid, bij al het licht hetwelk hij achtte te bezitten. Hij kende zich zelven, noch God, noch de wet zóó heilig regtvaardig en goed. Later werd het gansch anders met hem. Sedert Christus hem aangreep op den weg naar Damascus, was het gewigtig keerpunt in zijn leven geboren. Toen vielen hem de schillen van de oogen, en hij zag, dat zijne regtvaardiging voor God niet was of ooit kon zijn uit de wet, maar uit het geloof in Dien, Welken hij zoo zeer gehaat en in zijne gemeente vervolgd had. Van de hoogte, waarop zijne dwaasheid hem geplaatst had, viel hij, om diep ootmoedig door het bloed des Lams gewasschen te worden van zijne zonde — en die vernedering was zijne verhooging. Van nu aan noemde hij Jood en Heiden voor God verdoemelijk, en zich zelven den zwaarsten der zondaren. Van nu aan werd de wet bij hem de bron van de kennisse der zonde — het gebod, het gansche menschelijk geslagt veroordeelende. Doch M. H.! een man die zóó denkt,

zóó gelooft, zóó predikt, die, ik behoef het niet te zeggen, kan onmogelijk zijne verwachting op de heerlijkheid der Hemelen bouwen, op zich zelven of op de betrachting der wet. Hoe, die zich zelven kent als den ergsten der zondaren, die de wet kent als werkende toorn, die God kent, als die handhaver zijn moet van hetgeen zijn mond gesproken en bevolen heeft, — die alzoo het leven in eigen hand niet meer vinden kan, voorwaar, die heeft eenen anderen grond dan eigene deugd, eenen anderen weg tot heil dan die de wet aanwijst, waarop hij betuigt: «ik weet, dat ik een gebouw bij God zal hebben, een huis, niet met handen gemaakt, maar eeuwig, in de Hemelen."

Wij allen, M. H.! zullen elkander toestemmen ja één zijn in de belijdenis: «wij zijn zondaren;" doch de kracht en de beteekenis des woords wordt schaars gekend, weinig gevoeld, minder in het leven gebragt. Hoe kon anders die dwaling onder ons en op ons zoo grooten invloed uitoefenen, waardoor wij de regtvaardiging bij God trachten te verkrijgen door onze deugd. — Hoe kon anders het Farizeïsme heinde en ver haar gebied zoo uitstrekken? De diepgevallene beroept zich op de voorbeelden van sommigen, dieper nog dan hij gevallen — er zijn er die zwaarder gezondigd hebben dan ik, zegt hij tot zich zelve — ik ben beter nog dan zij; en dit maakt hij zich tot eenen grond der hope voor de eeuwigheid; wij hooren anderen zeggen: «wij doen wat wij kunnen en meer kunnen wij niet," (ware het zoo als zij spreken!) en dit wordt de riethalm waaraan zij zich vastklemmen bij het naderen van den dag der toekomst. Ginds zien wij er die zich zelven verheffen op hunne milddadigheid en burgerzin, en durven stout vragen: meent gij, dat zulke lieden als wij zijn, zullen verloren gaan? Ja met droefheid merken wij bij velen eene geneigdheid op, om het gebruik der middelen, door God verordend om tot kennis der waarheid, tot geloof en Godsvrucht te geraken, tot een' grond te maken hunner verwach-

ting. Niet zoo vreemd is het den stervende beroep te hooren doen op het waarnemen der uiterlijke Godsdienstpligten, om zich daarmede te sterken tegen zijne ophanden zijnde verschijning voor den Regterstoel van Christus! O bittere dwaling, welke niet alleen getuigenis geeft van onzen dwazen hoogmoed, maar ook de uitspraken des Goddelijken woords loochent. Bittere dwaling, zoo noodlottig in de gevolgen! Wanneer zal zij een einde nemen? Dan T.! als wij door de genade des Heiligen Geestes aan ons zelven ontdekt worden, als wij ons leeren beoordeelen en kennen bij het licht, dat van God afstraalt, bij het licht, dat de wet op ons werpt, bij de heerlijkheid, die wij aanschouwen in J. Christus. Hebt gij U bij dat licht leeren kennen M. H.? gave God, dat het zoo ware! Doch als dat plaats gegrepen heeft, dan hebt gij geleerd dat gij vleeschelijk verkocht zijt onder de zonde. Beproeft uw hart één uur, wat zee van gedachten, gewaarwordingen, voorstellingen, waarop gij het merk der onwettigheid en der schandelijkheid drukken moet. Roept voor uwen geest den besten dag van uw leven; wat is het waarlijk goede door U gedurende denzelven gewrocht? Het goede, dat gij niet aan menschen maar aan den hoogen en heiligen God als waarlijk goed kondet en durfdet voordragen? Doch waartoe spreek ik meer. Gij zijt hier gekomen en ik sta hier, niet anders dan om Gods getuigenis, Zijn onbedriegelijk woord te hooren, — en deze is *Zijn getuigenis*, dat die den Zoon niet heeft, die heeft het leven niet. Deze is Zijn getuigenis, dat niemand voor God regtvaardig is. Wij hebben allen voor Hem een schuldenlast, hoog opgestapeld tot den Hemel — en zoo arm zijn wij dat we niet eenen penning betalen kunnen.

Zoo is de hoop, gebouwd op iets in ons, afgesneden? Gewis T.! of wilt gij welligt de kommer, door Paulus gevoeld van wege zijnen vroegeren op- en tegenstand tegen den waren weg des heils in J. C., tot een' grond stellen van zijne zoo treffend uitgedrukte verwachting op zaligheid? Wij twijfelen niet

of hij heeft bange uren doorleefd, er is in het gemoed wat omgegaan van dien man, die te Damascus in drie dagen at noch dronk. Rouwe en verslagenheid hadden hem geheel vermeesterd, — klagte op klagte over zijn vroeger bestaan ontglipte aan zijne geprangde borst, en als een andere Tollenaar, beschuldigde hij zich zelven voor God en riep hij om regtvaardiging. Berouw en droefheid over de zonde is hoog te achten en noodzakelijk — zij is de morgenschemering van een' schoonen dag, — zij drijft ons tot diepe verootmoediging; — maar hebt gij ooit van den Apostel gehoord, dat hij de overtuiging van zijne zonden tot een grondslag zijner hope gelegd heeft? Hebt gij hem ooit hooren zeggen, dat hij in zijn vurig hartelijk bidden eenige verdienste bij God gezien of gezocht heeft? Zeker niet. En toch is het zulk een vreemd verschijnsel niet bij ons, dat wij onze tranen over onze overtredingen, ons schuldgevoel, ons bidden en roepen tot een grondslag onzer verwachting op zaligheid maken. Maar hoe kan smart en leedwezen over de zonde, eene ongeregtigheid op zich zelven goed maken, of uitdelgen? Zoude er in het opzenden onzer smeekingen tot God op zich zelve, eene kracht liggen om een leven van schuld te dekken? Verre zij van ons eene zoodanige meening. De grond waarop Paulus bouwde was Hij, Dien hij niet had uitverkoren, maar die hem had uitverkoren, om de grootheid Zijner genade in hem te verheerlijken tot een voorbeeld dengenen, die in Hem gelooven zouden ten eeuwige leven: zijne verwachting steunde op Christus Jesus den Heer; niet hebbende zijne regtvaardigheid die uit de wet is, maar die uit het geloof van Jesus is.

Christus, Gods zoon, het mensch geworden Woord, de geslagene aan het kruis, de opgewekte uit den dooden, de koning der koningen, zoo veel het vleesch aangaat uit de Vaders, dewelke is God boven allen te prijzen in der eeuwigheid. — Die was hem van den Vader geschonken tot wijsheid, tot regtvaardigheid,

tot heiligheid en verlossing. Die was het begin, midden en einde van zijn behoud. Zijn kruis — eertijds hem eene ergernis, was nu voor hem geworden de boom des levens. Het heilig en onbestraffelijk Lam, aan het vloekhout opgehangen, was zoo voor hem een vloek geworden, hem verlossende van den vloek der wet. Want Dien, die geene zonde gekend heeft, heeft God zonde gemaakt, als de verpersoonlijkte zonde behandeld, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, die zich om behouden te worden aan Hem overgeeft, zoude zijn eene regtvaardigheid Gods in Hem. Christus was het schuldoffer voor hem in zijne plaats gevallen, eene offerande Gode tot eene welriekende reuke, — vrede had hij ontvangen door het bloed des kruises. De straf, die hij had verdiend, had de Christus in Zijn ligchaam gedragen op het hout. Door Zijne gehoorzaamheid was Hij onregtvaardigen tot eenen regtvaardige gesteld. Geloovig in Christus geworden, was dat van Christus het zijne, en was hij deelgenoot van al Zijne weldaden. Zoo bekleed met de kleederen des heils, zoo begenadigd in den Geliefde, had hij vrede bij God, was hij een kind Gods, en roemde hij in de hope der heerlijkheid Gods.

Wij zullen niet vragen M. H.! of hij op een onbedriegelijk en vast fundament bouwde. Dezen immers heeft God de Vader verzegeld. (Joh. VI: 27) Ik ben de deur; indien iemand door mij ingaat, die zal behouden worden. (Joh. X: 9) Hij was gekomen om Zijne ziel te geven tot een rantsoen voor velen. (Matth. XX: 28).

Wij vragen het dan ook ons zelven af, of deze grond, waarop de Apostel zijne hoop bouwde, ook die is, waarop onze verwachting rust. Ziju wij aan ons zelven ontvallen, om als armen en schuldigen aan dien Verlosser ons op te dragen? Zijn onze schreden gerigt naar den kruisheuvel? Klemmen wij ons aan Hem vast als aan het eenig anker onzer behoudenis? dan zijn wij in den weg door God verordend tot heil — en onze redding is zeker,

wij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid; ook ons wacht dan een gebouw bij God, niet met handen gemaakt, maar eeuwig, in de Hemelen. Dat dan de ure onzer ontbinding nadere — in die ure zal Hij met U zijn, om U op te nemen in het huis Zijns Vaders — want wie zij zijn, aan allen zonder onderscheid, die tot Hem komen heeft Hij ruste beloofd. Er is geen verdoemenis meer voor degenen die in Christus Jesus zijn; zoo velen Hem aangenomen hebben heeft Hij magt gegeven kinderen Gods te worden. Die den Zoon heeft, heeft het leven. De regtvaardiging voor God is uit het geloof in Hem, die den Zijnen eene oorzaak der eeuwige zaligheid is geworden. Dat wij er ook ons dan ten diepste van overtuigd houden, dat het Farezeïsme een leugen is; ik bedoel het koesteren eener verwachting op den Hemel, gegrond op eigene deugd en geregtigheid — wat is dit anders dan eene verloochening van den Christus, eene verheffing van eigene dwaasheid boven de wijsheid Gods? «Die God niet gelooft heeft Hem tot eenen leugenaar gemaakt, dewijl hij niet geloofd heeft de getuigenis, die God getuigd heeft van Zijnen Zoon." (1 Joh. V: 10).

Teleurstelling zal en moet dan U en mij treffen, indien wij het gewaagd hebben met verzaking van den eenigen door God verordenden weg tot zaligheid, te rekenen op de heerlijkheid Gods, en deze teleurstelling zal des te smadelijker zijn, omdat zij ons *eeuwig* heil raakt. Tijdelijke teleurstelling, wie kent ze niet? en wie weet niet hoe gevoelig zij aandoet, al geldt ze min belangrijke zaken; — maar eene misrekening omtrent het hoogste en dierste, wat te bedenken is, — een Hemel te verwachten en verloren te gaan, — T.! onze verbeelding siddert er voor terug.

En dan *onherstelbaar*, de tijd der genade verzuimd! De dag der zaligheid zonder behoorlijk gebruik voorbijgegaan! zonder verzoening met God gestorven! geoordeeld voor den Regterstoel van Chris-

tus! — Wij mogen ons dan beklagen, den tijd terug wenschen, roepen om opheffing van het zoo vreesselijk vonnis dat ons getroffen heeft! te vergeefs, — de deur der genade is gesloten om nooit weder geopend te worden.

Het is mij T.! als of ik U hoor vragen: hoe, moeten wij dan hier niet voor de inwoning in den Hemel worden toebereid, en daartoe hier niet der zonde afsterven, tegen de zonde strijden, op het pad der Goddelijke geboden wandelen, God en de geregtigheid liefhebben en de volmaaktheid najagen? Maar gij die dit vraagt, welk denkbeeld vormt gij U van Christus den Heer, van dat onbestraffelijk lam? Is Hij dan niet een volkomen geneesmeester, die de Zijnen ook *van de zonde zelve* verlost. Is Hij dan ook niet gekomen om de Zijnen te *vernieuwen* en te *heiligen*, om ze tot God weer te brengen: of zijn wij ook niet in den naam des H. Geestes gedoopt, door Christus voor wederhoorigen verworven, om het steenen hart weg te nemen, om ze in de waarheid te leiden, de wet in hun gemoed te schrijven, de liefde Gods in het hart uit te storten, om Hem in geest en ligchaam te verheerlijken, en als schapen den grooten Herder na te wandelen?

De Heer schenkt niet alleen den geloovigen regtvaardiging voor God, maar Hij maakt ze ook tot een volk dat de deugden Gods verkondigt — Hij geeft ze het ware leven, *het leven in gemeenschap met God.* Wij moeten opmerken, dat het eene verderfelijke dwaling is, geheel inloopende tegen den weg des heils, indien wij van de deugd tot Christus willen, of om onze deugd het deelgenootschap aan Hem en Zijne goederen verkrijgen zullen. Christus laat zich zoo weinig verdienen, als het door Hem verworvene goed, — maar van en door Christus, tot de Godzaligheid, en tot een waarlijk vroom leven, dit is de weg. Zou het ons niet dwaas toeschijnen indien onwetenden eerst eene wetenschap aan leeren wilden om daarna tot den meester te gaan, die dezen alleen onderwijzen kon. Of dat de kranke eerst ge-

zond wilde worden, om daarna tot den geneesmeester te gaan, die alleen hem genezen kon. Gij zoudt het bespottelijk en onmogelijk tevens vinden; maar zoo verkeerd is de handelwijze van hen, die eerst goed meenen te moeten worden, om daarna zich tot Christus te wenden, of die zouden oordeelen, dat indien zij zich in waarheid, zoo dwaas en goddeloos als zij zijn, aan Christus overgegeven hebben, ook niet door Zijne kracht zouden opgewekt worden uit den dood in zonden en misdaden om den levenden God te dienen, en Hemelschgezind te worden. Die in Christus Jesus is, is een nieuw schepsel. Die in mij blijft en ik in hem die draagt veel vrucht, want zonder mij kunt gij niets doen.

Leefde Paulus immer in die vaststelling ongeschokt, dat als hij hier niet meer was, en als het aardsche huis zijns tabernakels was gebroken, hij een gebouw van God eeuwig in de Hemelen hebben zou? Ik vermoed van waar deze vraag in U opkomt M. H.! Het is geene onbekende zaak, dat die uit schuldgevoel tot Christus gevloden zijn, vaak nog eenige bekommering en twijfel omtrent hunnen heilstaat voeden. Niet altijd is het zegelied in het hart en op de lippen: «het zij wij leven, het zij wij sterven, wij zijn des Heeren."

Verre is het van ons, om hen te volgen, die in dichterlijke taal den Christen beschrijven, als ware hij steeds, met hoofd en hart in den Hemel, als verlustigde hij zich ongestoord in de heilgoederen, welke hem dáár zijn weggelegd, even als of hij hier vrij ging van alle bestrijding ten aanzien van hetgeen zijne hoogste begeerte is. Even weinig volgen wij hen, die in de schets van het Christelijk leven op aarde door hen gegeven, den Christen voorstellen, als ware hij alrede een Engel geworden, wien struikelen en afdwalen eene vreemde zaak geworden was. — Maar wij durven toch verklaren, T.! dat wij vaster in het vertrouwen zijn zouden, ongeschokter in de verwachting, op het heil des Heeren, indien wij meer in Zijne nabijheid verkeerden, indien ons oog meer op

Hem geslagen was, onze schreden getrouwer waren achter den goeden Herder, en wij alzoo gestadiger dronken uit de fontein des levenden waters. Hoe meer toch Christus in ons leeft, en ons leven meer Christus wordt, des te meer zullen wij weten, de dingen die ons van God geschonken zijn, en het vertrouwen op Hem en Zijn getuigenis aan minder wijfeling blootgesteld zijn.

Paulus, toegerust met buitengewone gaven des H. Geestes, riep den Christenen toe: «Staat in het geloof," en zijne hope wankelde niet. En T.! hebben wij hierin niet eene stoffe tot dankzegging? Wanneer toch deze man, dien God bestemd had om Zijn arbeider te zijn in Zijnen wijngaard, wat de verkondiging des Woords betreft, — zelve onzeker en twijfelachtig was geweest, al ware het slechts weinige oogenblikken, aangaande de Hemelsche erfenis; Hij, de man, die geroepen was om de zwakken op te beuren, de ontmoedigden te bemoedigen, zou dan zijn voorbeeld niet eenen schadelijken invloed hebben uitgeoefend? Voor de versterking en bevestiging der Christenen zorgde het Hoofd der gemeente, ook daardoor, dat Zijne gezanten immer in de helderste en meest levende overtuiging en bewustheid verkeerden, dat het sterven hun gewin was.

Gij dan, die Gods kinderen zijt, door het geloof in Hem, ik bidde U, dat gij door Zijne genade U steeds oefent in het geloof; en hoe meer wij in eene levendige kennis des Heeren Jesus opwassen mogen, des te meer zal ons geloof in kracht toenemen en wij zullen, met vaster vertrouwen op Hem onzen levensweg bewandelen, alle onze zaken met gerustheid des harten Hem aanbevelen, en met blijmoedigheid Zijne wederkomst uit den Hemel verwachten om te oordeelen de levenden en de dooden. Tot den inhoud uwer gebeden, welke gij voor den Heer ontboezemt, behoore toch de ernstige vraag om Zijnen H. Geest. — Uw Heir drong er zoo op aan, dat gij en dien Geest als de beste gave beschouwen, en om denzelven vragen zoudt, U de verzekering doende, dat

gij dien ontvangen zoudt. Dat het gebruik van alle door God verordende middelen om op te wassen in het geloof en de liefde, U eene zaak zij, over welkers verzuim gij U niet te beschuldigen hebt. — Dankt toch God den Vader van onzen Heer Jesus Christus voor de uitnemendheid der liefde, waarmede Hij U lief gehad heeft — en dat deze dankbaarheid openbaar worde meer en meer in een leven, toegewijd aan Hem, die U getrokken heeft uit de magt der duisternis en overgezet in het rijk van Zijnen Zoon, dat rijk van genade en waarheid. Zijn er onder M. H.! die tot heden zorgeloos verkeeren omtrent den door God verordenden weg tot zaligheid; — zijn er die een' anderen grond leggen waarop zij bouwen, dan dien eenigen grond C. J. den Heer — dat zij aan hunne verkeerdheid en dwaasheid ontdekt worden, dat het Woord van God heden tot ons gesproken, daartoe dienstbaar zij, door Hem die wasdom geeft. Tot dit oogenblik betuigt ons de Heiland, dat alle dingen voor ons bij Hem gereed zijn. Nog wil Hij aannemen en zaligen een iegelijk die Zijnen naam aanroept. Ja, nog bidt Hij ons, oor en hart voor Zijne stem te openen. Ei dat wij tot Hem toegaan, zoo als wij ons bevinden, Hem smeekende dat hij ons het oor en hart opene, dat Hij zich zelven in Zijne heerlijkheid en dierbaarheid aan ons gemoed ontdekke. Haasten wij ons daarmede, stellen wij dat niet uit — het kan spoedig te laat zijn, tusschen het leven en de dood is eene kleine schrede, — wat is het dat gij op uw doodbed zoudt verlangen te kunnen betuigen? — Zeker dan, in die ure als alles hier beneden ons ontzinkt, als God en oordeel en eeuwigheid zich aan ons vertegenwoordigen, dan zoudt gij het zoo gaarne Paulus nazeggen willen: wij weten, dat, zoo ons aardsche huis dezes tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis, niet met handen gemaakt maar eeuwig, in de Hemelen. — De Heere zegene U, en brenge er U toe om nu in dezen uwen dag te bekennen wat tot uwen vrede dient! Amen.